

A szín testet ölt

Heiner Thiel, Michael Post és az OSAS tárlata

Vasarely Múzeum, Budapest
2014. október 8 – 2015. január 11.

A tárlat témája és címe azt sugallja, hogy a kiállításon a szín a főszereplő, amely valamiféle dinamikus átalakuláson megy keresztül, s eközben kapcsolata a hordozó anyaggal, formával, felülettel megváltozik, új, önálló minőséget hoz létre: színes felületből szín-felület, formát fedő színből plasztikus szín lesz.

Ugyancsak a címből és a témából következik, hogy a szín megtestesülésének a műveknél törvényszerűen be kell következnie. S valóban ez történik, mert a szín itt nem mint anyag, nem mint formaalkotó és képalakító eszköz, nem mint festékfelviteli technika által keletkezett képi minőség, s főleg nem mint statikus képalkotó

JEREMY THOMAS: Spitfire Red, 2012, fém, akril, 38×50×40 cm, Komatsu Green, 2014, fém, akril, 56×82×56 cm;
GÁL ANDRÁS: C.n. 2013, olaj, vászon, 60×60 cm; EDUARD TAUSS: Alakítás, 2013, poliuretán, pigment,
158×107×17 cm; HAÁSZ ISTVÁN: Structura solida II., 2000, fa, karton, akril, 100×300×16 cm

elem jelenik meg, hanem a formával szorosan összefonva új, köztes minőséget teremt a festészet és a szobrászat, s még inkább, a kép és az objekt között. A szín tehát testet ölt, de a test nem alak, nem felület és nem forma, hanem mindezeket magába integráló, új plasztikai sajátosság, amely legalább annyira intellektuális és érzéki, mint bármely esztétikailag élvezhető műalkotásban.

A szín megtestesülésének az a módja, amikor a síkhoz tapadó kép mint szín megváltoztatja a képet hordozó és befogadó teret, miközben azok fizikai lényege nem változik (azaz sem a szín, sem a tér, sem a kép nem marad azonos eredeti önmagával) a magyar művészetben monumentális méretben MAURER DÓRA Buchbergben kivitelezett *Térfestés-projektjében* vált először megtapasztalhatóvá (1982), jóllehet a fény megtestesülésével már Moholy-Nagy László, a szín plasztikai átlényegítésével már Mattis-Teutsch János, s a színnel mint léttérrel már Victor Vasarely is foglalkozott. A mai magyar festők közül a Svájcban élő Németh János az, aki számára a színefestés a komplex valóság totális megragadásának olyan eszköze, mely köztes teret teremt a festészet és a természet között.

Maurer Dóra Buchbergben egy boltíves középkori belső tér szabálytalan falaira egy korábban kiérlelt, nyolc kötött színnel megtervezett,

kétdimenziós geometrikus rendszerábrát festett. A kész mű mind a teret, mind a kötött rendszert alkotó színeket, mind a szabályosan szerkesztett képet teljesen megváltoztatta, melynek következtében kép és a képet hordozó helyiség minden paramétere viszonylagossá vált: a tér a képet kvázi-képpé alakította, a szín pedig ambivalenssé tette a teret.

E mű születése közel esik a Fluxus-mozgalom (70-es évek végi) késői fázisának azzal a törekvésével, hogy a fizikai és nem-fizikai között valamiféle interaktív helyet találjon és teremtsen, amelyben a dolgok határai összemosódnak, a dolgok és jelenségek egymás ellentétébe fordulnak, összekapcsolódnak és szétválhatnak, eltűnnek, és újra megjelennek, s eközben megtartják eredeti mivoltukat is.

A létezés és a valamivé válás egyidejű állapotának bizonytalan kapcsolata a műben a kijelentéseket kérdésekké változtatják, amely kérdések olykor válaszként is értelmezhetők.

Így van ez az itt bemutatott művekkel is. Ezek a munkák eredendően plasztikus formák, geometrikus vagy organikus testek, térbe nyíló, falhoz kötött egyenes vagy íves síkok és reliefek, amelyeket a szín egymással, a fehér háttérrel vagy a fényvel és a megvilágított térrel összekapcsolódva, az eredetnél tágabb dimenzióba és eltérő kontextusba helyez.

Talán nem véletlen, hogy a mai kiállítás magját képező nemzetközi anyagot abban a Wiesbadenben mutatták be először (Kunstverein Wiesbaden, 2013), amelynek tartományi múzeumban 1962-ben az első Fluxus-fesztivált rendezték, melyen az amerikai és az európai avantgarde egymás megtermékenyítésére találkozott. Az absztrakt expresszionizmus ekkor már hatást gyakorolt az európai festészetre, amelyen belül a német művészet számára az absztrakció kínálta azt a lehetőséget, hogy megszabaduljon a múlt minden nyomasztó terhétől és ne kötelezze el magát valamely művészeti ág irányába (Aknai Tamás). A Fluxus volt az, amely a háború után tudatosan a jól beazonosítható művészeti ágak és hagyományos műfajok közötti térre összpontosított, amely teret Dick Higgins szinte azonnal – s hasonló tudatossággal – intermédiának nevezett.

Az itt kiállított művek nagyon is konkrétak – színes formák, testek, síkok –, s a színnel együtt is minimalista tömörségűek, mégsem konkrét művészeti alkotások és nem minimal art művek, minthogy meghaladják a konceptuális, strukturális és a 70-es évek geometrikus absztrakt törekvései mögötti gondolkodást.

Bennük a szín és a forma, a szellemi és a fizikai, az érzéki és a konkrét egymástól elválaszthatatlan egységet alkot mind a mű elgondolásakor, mind a mű megvalósításakor és megjelenésében is. Minden elem és mozzanat abszolút egyenrangú egymással, ugyanakkor egymásmellettiségük,

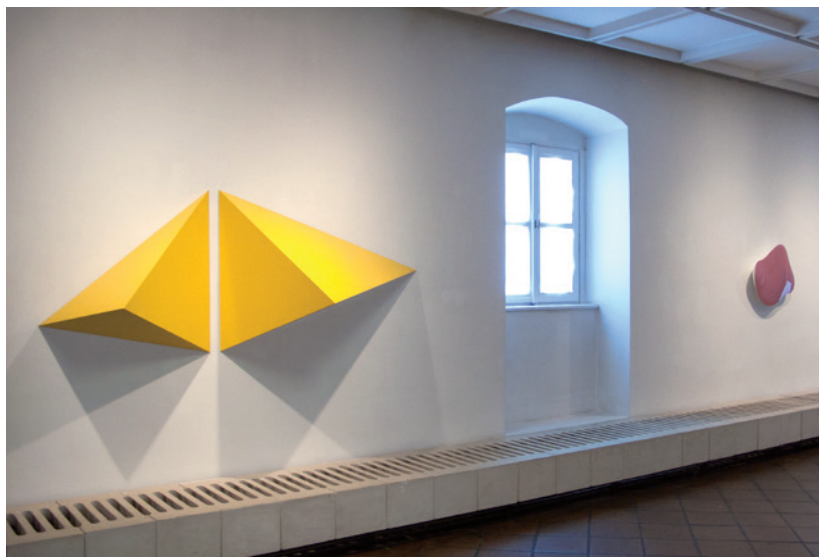
elől: GÁYOR TIBOR: Memento 1956, 2006, fa, akril, modell, 50×41×30 cm; hátul balra és jobbszélén: HEINER THIEL, C.n. 2014, elo×ált alumínium, 71×65×8 cm, és C.n. 2009, 50×45×10 cm; középen: MICHAEL POST: C.n. 2014, üvegszál, acél, akril, 89×55,4 cm

HEINER THIEL, MICHAEL POST, MICHAEL POST: C.n. 2014, 55×21×3 cm és C.n. 2013, üvegszál, acél, akril, 144×20×17 cm

ANN REDER: HAV kék, 2013, rétegelt lemez, olaj, 126×444×19 cm és HAV sárga, 2014, 126×46×9 cm; EDUARD TAUSS: Akasztás, 2012, poliuretán, pigment, 130×46×14 cm; JOVÁNOVICS TAMÁS: Summer Palace, 2006, polisztirol, akril, 200×100×30 cm

GÁYOR TIBOR: Sarok objekt, 2001, acél, zománc, 117×93×70 és 93×70×117 cm
 BILL THOMPSON: Moon Snail, 2009, poliuretán, 61×74×12 cm

egymással folytatott párbeszédük megváltoztatja az eredeti vizuális minőségüket (például HAÁSZ ISTVÁN fényvel mélyített negatív síkjai, JOACHIM BANDAUI lakkfestésű objekt-képei, HEINER THIEL hajlított és GÁYOR TIBOR szögletes szín-síkjai, ANN REDER konkáv ívekkel kombinált plasztikai). Ha a forma geometrikus test vagy annak síkhoz kötődő része, akkor a színnek van döntő szerepe abban, hogy a forma fizikai zártságáról elterelje a figyelmet, s valami új, az ornamentálisra inkább jellemző átváltozást, átlényegülést eredményezzen (ROY THURSTON, MATTEW TYSON művei és GÁL ANDRÁS szintestkép-tárgyai). Ha a forma organikus test vagy organikus absztrakció, akkor a színfelületével érintkező fény teremti meg azt a dinamikus viszonyt, melyben a plasztikusság köztes formává, téri és testi helyett képi plaszticitássá lényegül (BILL THOMPSON high-tech kivitelű objektjei, MICHAEL POST gyúrt alapú poliuretán kép-tárgyai).

Valamennyi kiállított műre jellemző, hogy az eltérő minőségek közelednek egymáshoz, felcserélhetőséget vagy kontinuitást biztosítva egymásnak az egyenmőség,

MÜLLER-EMIL: work, 2014, akril, mdf, 42×81×3 cm
 Heiner Thiel, C.n. 2014, eloxált alumínium, 71×65×8 cm
 JEREMY THOMAS: Neve Blue, 2013, acél, körömlakk, 21×28×17 cm

elemi egyszerűség és új képi, formai, térbeli plasztikai egység állapotának az eléréséhez (legkomplexebb példa JOVÁNOVICVS TAMÁS munkája). Minél plasztikusabb, kerekdedebb, ívesebb a forma, annál fontosabb színfelületének, színteste kontinuitásának a megszakítása, a forma testiségének, térbeliségének a tagadása, a szín plasztikai értékének a növelése. S minél tagoltabb vagy képszerűbb a forma, annál inkább szükséges a szín formaképző erejének, lehatároló képességének a korlátozása, a színfelület kontinuitásának biztosítása. Tér és test, forma és felület, szín és plaszticitás, zártság és nyitottság, térbeliség és képszerűség egymás ellenében végül közbülső formává, új médiummá válik, összetettebb valóságot teremt.

A szín, mint szín ezekben a művekben szín-felület, szín-plaszticitás, szín-forma és művészi reflexió is. Tehát nem egyszerű optikai, esztétikai, vizuális és téri minőség, s nem is csak illuzionisztikus, dematerializáló, tartalmat univerzáló festészeti eszköz, hanem olyan szoros kapcsolat és egymásra utaltság tér, forma, felület, szín, technika, nyelv és gondolkodás között, melyben a mű téri, plasztikai, vizuális, érzéki és asszociatív minőségei egymással ötvöződnek, vagy egymás ellenében hatva, önmagukat megőrizve is, egymást egymásba járhatóvá teszik. A fizikai, érzéki és intellektuális átjárhatóság az, amely felerősíti a szín plasztikai minőségeit és megteremti azt a kontextust, melyben a mű, mint szín-tárgy valamiféle kritikát is gyakorolva a megelőző művészetekre, a valóság új terét hasítja ki és teszi láthatóvá – létezővé lényegül. Újfajta érzékiséget testesít meg, mely nem tagadja meg sem a racionalist, sem a véletlenszerűt.